

**2021–2030 METŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJOS KULTŪROS
IR KŪRYBINGUMO PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS NR.08-001-04-
05-01 „ISTORINĖS ATMINTIES KOMUNIKACIJOS TURINIO IR FORMŲ
AKTUALIZAVIMAS“ APRAŠE NURODYTOS INFORMACIJOS PAGRINDIMO
APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

Plėtros programos pažangos priemonės kodas ir pavadinimas	08-001-04-05-01 Istorinės atminties komunikacijos turinio ir formų aktualizavimas
Nacionalinio pažangos plano uždavinys	4.5 uždavinys. Stiprinti istorinės atminties aktualizavimą visuomenėje
Plėtros programa	2021-2030 metų Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Kultūros ir kūrybingumo plėtros programa
Atsakinga institucija (koordinuojančioji institucija)	Lietuvos Respublikos kultūros ministerija

**II SKYRIUS
SIEKIAMAS POKYTIS**

PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS LAUKIAMAS POKYTIS

Priemonės įgyvendinimas sprendžia 2021-2030 m. Kultūros ir kūrybingumo programoje įvardinta problema: **Istorinės atminties pristatymas per kultūros paslaugas neskatina visuomenės susidomėjimo ir įsitraukimo.**

Šiuolaikinės žinių visuomenės kontekste atminties įstaigos, kaip išskirtinės mokymo ir mokymosi vietos, užima ypatingą vietą, sudaro galimybes visiems norintiems gilinti savo žinias nuo ankstyvos vaikystės iki senyvo amžiaus. Besikeičianti socialinė ir informacinė aplinka reikalauja sisteminių sprendimų visose atminties įstaigose. Čia kaupiamų rinkinių dėl infrastruktūros trūkumų dažnai nėra galimybių pristatyti lankytojams, todėl didžioji eksponatų dalis tiesiog kaupiama saugyklose. Taip prarandama galimybė didinti visuomenės domėjimąsi kultūros vertybėmis: saugyklose esantys rinkiniai tiesiog saugomi, su jais susipažinti atvyksta išimtinai mokslinį interesą turintys tyrėjai. Statiškas autentiškų radinių, vertybių, dokumentų tradicinis eksponavimas nepritraukia reikšmingo visuomenės dėmesio ir neskatina diskusijų šalies istorijos temomis.

Remiantis 2021 m. muziejų veiklos statistika¹, ekspozicijose, parodose ir kilnojamosiose parodose buvo eksponuojama apie 4,77 proc. visų muziejų rinkiniuose saugomų kultūros vertybių. Tai leidžia daryti prielaidą, kad muziejai ne tik turi galimybių atnaujinti ar papildyti savo nuolatinės ekspozicijas bei rengti parodas, bet ir daugiau dėmesio skirti pagrindiniam komunikacijos su visuomene įrankiui – nuolatinėms ekspozicijoms ir parodoms – atliepdami tos pačios visuomenės skirtingų socialinių grupių poreikius bei panaudodami turtingus ir įvairius savo rinkinius.

Atliekant 2020 m. Tyrimą² buvo vertinamas gyventojų dalyvavimas istorinės atminties įprasminimo renginiuose. Respondentų atsakymai parodė, kad istorinės atminties įprasminimo renginiuose dalyvavo 46 proc. respondentų, kai muziejuose, galerijose ir parodose lankėsi 40 proc. respondentų. Gyventojai istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir muziejuose per metus dažniausiai apsilanko iki 3 kartų.

¹ LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJA - MUSIS SISTEMA | (lrkm.lt)

² Gyventoju-dalyvavimas-kulturoje-ir-pasitenkinimas-kulturos-paslaugomis-2020-Ataskaitos-santrauka.pdf (kulturostyrimai.lt)

Priemonės apimtyje planuojamos veiklos sukurs sąlygas atminties institucijose kurti visuomenės savimonę, kad istorinė atmintis yra kūrybiškas iš praeities dabarčiai perduodamas veiksmas, konsoliduojantis visuomenę. Istorinė atmintis bus įprasminama naudojant šiuolaikiškas formas, atsitraukiant nuo inertiškų įprasminimo memorializavimo bei ritualo formų. Bus pereita prie atvirų atminties įstaigose saugomų kultūros vertybių, rinkinių, dokumentų pateikimo bei pristatymo visuomenei formų, gerinama komunikacija pasitelkiant žiniasklaidą, socialinius tinklus, forumus, įtraukiant visuomenę viešas diskusijas istorinių įvykių interpretavimo temomis.

Priemone taip pat bus siekiama labiau įgalinti viešąsias bibliotekas, kurios yra sukaupusios daug įdomios ir vertingos informacijos apie jų aptarnaujamą teritoriją, jos istoriją, įdomias vietas, iškilias asmenybes, teikti šiais ištekliais paremtas edukacines paslaugas vietos gyventojams. Tas pats pasakytina ir apie regioninius valstybės archyvus, kurie kryptingai kaupia konkretaus regiono viešojo sektoriaus įstaigų dokumentus, fondus papildoma taip pat ir privačių asmenų dokumentais.

Įgyvendinant priemonę bus šalinama problemos priežastis: **Atminties įstaigų³ rinkinių pateikimo formos neatliepia dabartinės visuomenės lūkesčių ir aktualijų** ir jos subpriežastys:

- *Ekspozicijos statiškos, nereflektuojančios visuomenės pokyčių ir aktualijų, neskatina visuomenės įsitraukimo ir aktyvaus pažinimo;*
- *Tik maža dalis kultūros vertybių yra pristatoma visuomenei skaitmenizuotu pavidalu ir teikiant elektronines paslaugas;*
- *Muziejų saugyklų veikla apsiriboja tik saugojimu ir neskatina čia saugomų rinkinių naudoti kaip išteklių.*

Bei priežastis: **Komunikacija visuomenei istorinėmis temomis neskatina refleksijos ir neįtraukia į diskusiją** ir jos subpriežastis:

- *Į istorinės atminties aktualizacijos procesą menkai įtraukiamos įvairios visuomenės grupės, vietos bendruomenės, užsienio lietuviai, menininkai.*

Visuomenės gyvensnis domėjimasis savo šalies istorija, kultūriniu palikimu, aktyvesnis lankymasis atminties įstaigose tiesiogiai priklauso nuo šių įstaigų atvirumo, šiuolaikinių rinkinių pateikimo visuomenei būdų ir formų bei pažangių darbo metodų. Šiuolaikinio muziejaus ir kitų atminties įstaigų veikla glaudžiai siejama ne tik su paveldo išsaugojimu, bet ir su kultūros, švietimo, informacijos skleidimo funkcijomis. Kadangi 2021 m. buvo eksponuojama 5 proc. visų muziejų rinkiniuose saugomų kultūros vertybių ir tik 2,6 proc. nacionaliniuose ir valstybiniuose muziejuose saugomų kultūros vertybių⁴, visa likusi kilnojamojo kultūros paveldo dalis yra saugoma Lietuvos muziejų saugyklose. Muziejų rinkinių moksliniai tyrimai taip pat atliekami ganėtinai vangiai. Muziejams labiau orientuojantis į kaupimo ir saugojimo funkcijų įgyvendinimą, o ne į sklaidą ir populiarinimą bei mokslinės vertės kūrimą tik maža dalis muziejuose saugomų kultūros vertybių yra pristatoma visuomenei ekspozicijose, parodose ar naudojama moksliniams tyrimams atlikti.

Siekiant plėsti savo auditorijas, patraukliais būdais pristatyti kultūros paveldą, lanksčiau reaguoti į lankytojų poreikius, muziejai bus skatinami kurti didesnę ekspozicijų, parodų, edukacinių programų bei kitų paslaugų įvairovę, burti geografines ir temines bendruomenes. Priemonės įgyvendinimas įgalins muziejus atsinaujinti ekspozicijas pereinant prie efektyvesnių ir įdomesnių ekspozicijų sudarymo ir pateikimo formų, nuo statiško vertybių pateikimo formų, kurios nereflektuoja visuomenės pokyčių ir aktualijų, prie visuomenės įsitraukimo ir aktyvaus pažinimo, ekspozicijų pritaikymo skirtingoms lankytojų amžiaus grupėms ir lūkesčiams.

Siekiant, kad muziejai taptų kūrybiška, atvira pasaulio pažinimo erdve, formuojančia žmogaus istorinę, kultūrinę, socialinę patirtį, bus didinama esamų muziejų saugyklų atvirumas visuomenei, kuriant ir diegiant „atvirų saugyklų“ koncepciją, sudarant sąlygas visuomenei susipažinti su kultūros vertybių apsaugos organizavimo ir restauravimo procesais, dalyvauti susijusiose edukacinėse programose, pristatančiose kultūros vertybes tikslinėms grupėms pritaikyta forma.

³ Atminties įstaigos – archyvas, biblioteka, muziejus ar kita įstaiga, dalyvaujanti formuojant, integruojant ir skleidžiant žmonijos kultūrą, užfiksuotą kultūros paveldo objektuose.

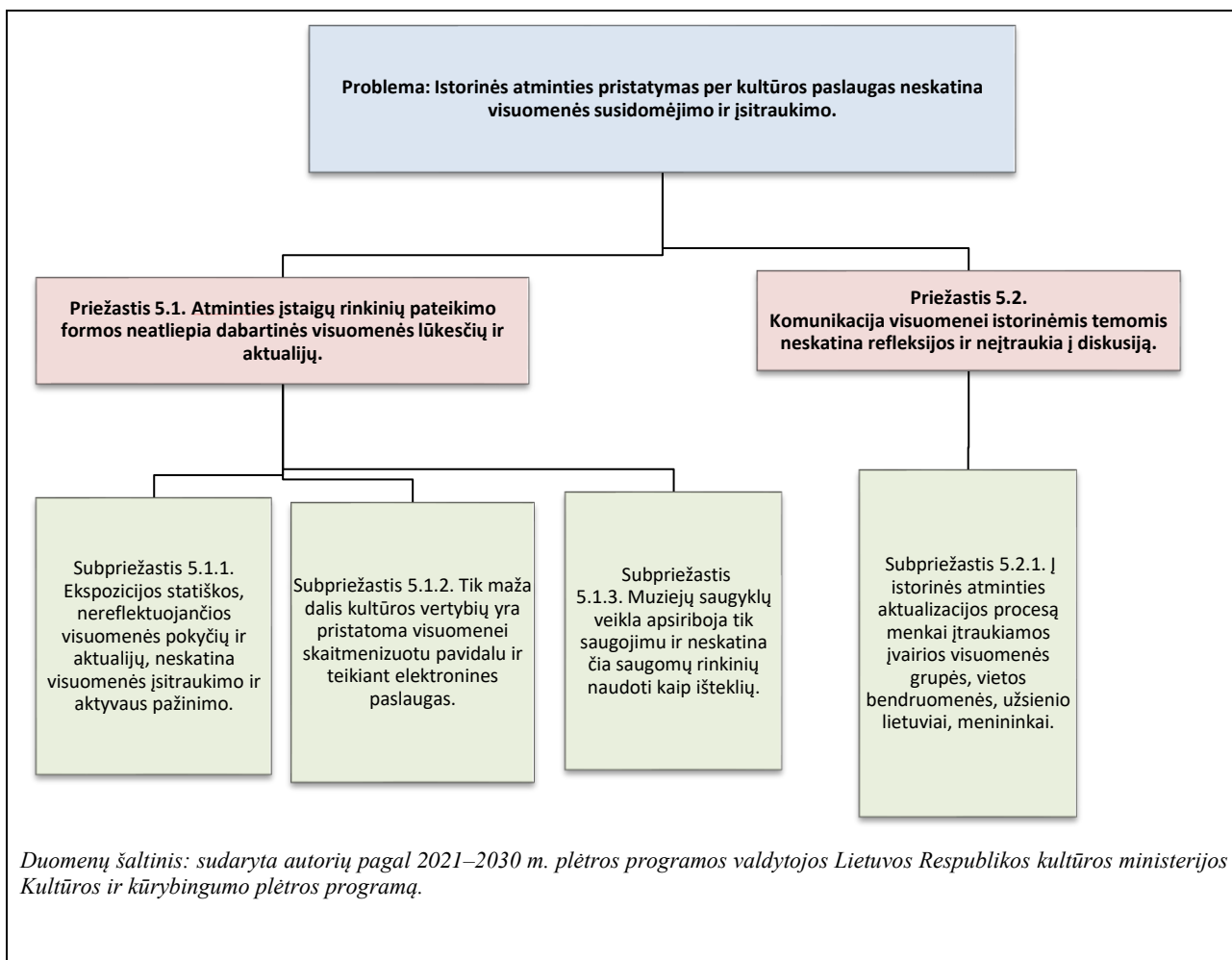
⁴ <http://statistika.lrkmlt/>

Šiandieninės atminties kultūros vyksmas skatina šiuolaikiškai ir gyvai įprasinti istorinės atminties datas. Istorinė atmintis turėtų prisidėti prie savimonės kūrimo ir būti suprantama kaip kūrybiškas iš praeities dabarčiai perduodamas veiksmas, kuris konsoliduotų ir aktyvintų visuomenę. Reikalinga skatinti aktyvesnę visuomenės įsitraukimą į kultūrinės, analitinės informacijos vartojimą žiniasklaidos kanaluose. Lietuvos gyventojai vis dar nėra pakankamai kritiškai viešosios informacijos kanaluose pateikiamam turiniui. Kadangi kultūrinė tematika dažniausiai pateikiama kultūros medijose, kultūros refleksija, su tam tikromis išimtimis, nežadina didžiosios visuomenės dalies smalsumo, neįtraukia jos į kultūros lauką. Lygiagrečiai stebimas per menkas valstybės dėmesys profesionaliajam kultūros įvykių ir reiškinių vertinimui.

Šių dienų visuomenės santykis su savo šalies, tautos ir savo šeimos praeitimi yra itin dinamiškas ir nuolat kintantis, o gausūs ir įvairūs moksliniai tam tikrų istorinių įvykių tyrimai bei jų rezultatų interpretavimas lemia tai, kad skirtingos visuomenės grupės skirtingai tą praeitį supranta bei reflektuoja, nes vieniems tam tikras istorinis vyksmas ir jo rezultatai atliepia jų asmenines traumines patirtis, o kitiems tai yra visiškai nepažinu ir emociškai tolima. Reaguojant į tai atminties įstaigų priartinimo prie visuomenės poreikių procese bus keičiamas požiūris į kultūrinės edukacijos veiklą, pasitelkiant šiuolaikinės edukologijos ir psichologijos bei informacinių technologijų žinias, analizuojant lankytojų poreikius. Kultūros vertybių ir istorinių realiųjų pristatymo visuomenei procesuose taip pat nėra efektyviai panaudojami profesionaliojo meno institucijų ir kūrėjų ištekliai nagrinėjant aktualias šiandienos problemas (migraciją, atsakingą vartojimą, tolerancijos stoką ir pan.). Šiuolaikinės kultūros ir meno kūrėjai nepakankamai skatinami kurti istorinėmis, tautinį tapatumą įprasminančiomis temomis, nesudaromos fizinės ar virtualios galimybės šiuos kūrinius pristatyti kuo platesnei auditorijai, pavyzdžiui, Lietuvos diasporai užsienyje. Įgyvendinat priemonę istorinės atminties aktualizavimui bus bendradarbiaujama su bendruomenėmis ir meno kūrėjais, bus pasitelktos šiuolaikinio meno priemonės, įvairios raiškos priemonės, kuriomis bus skatinama diskutuoti, kritiškai permąstyti jautrias temas, šiuolaikinės visuomenės gyvenimo aktualijas, dalintis savo patirtimi. Siekiamas poveikis susijęs su slinktimi nuo „nepatogių“ ar „sunkių“ temų link socialinio atvirumo, formuojant socialinio bendrabūvio erdves, ieškant sutarimo ne tik per ekspozicijas ir parodas, bet ir per edukacines programas, leidinius bei organizuojamus renginius.

Problemos subpriežastis: Tik maža dalis kultūros vertybių yra pristatoma visuomenei skaitmenizuotu pavidalu ir teikiant elektronines paslaugas yra sprendžiama įgyvendinant pažangos priemonę „Investicijos į kultūros išteklių skaitmeninimą ir prieinamumą“.

Atminties institucijų darbuotojų kompetencijos ir gebėjimai reikalingi naujų darbo metodų taikymui istorinės atminties komunikacijoje, panaudojant mokslinių tyrimų rezultatus muziejaus turiniui plėtoti (ekspozicijoms, parodoms, edukacinėms programoms, e. produktams, leidiniams, renginiams), kiti reikalingo organizaciniai, komunikaciniai ar specialieji įgūdžiai bus ugdomi įgyvendinant **08-001-04-01-01 pažangos priemonės „Aukštos meninės vertės, įvairaus ir įtraukaus kultūros turinio prieinamumo didinimas“ veiklą „Kultūros sektoriaus darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas“.**

III SKYRIUS ALTERNATYVŲ ANALIZĖ

PIRMASIS SKIRSNIS PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS ALTERNATYVOS

Siekiant užtikrinti tinkamą kilnojamųjų kultūros vertybių, saugomų nacionalinių ir muziejų rinkiniuose, apsaugą, 2021 m. Kultūros ministerijos užsakymu parengta galimybių studija „Nacionalinės muziejinių vertybių saugyklos poreikio ir alternatyvų analizė“ (toliau – Galimybių studija⁵). Galimybių studijoje išanalizuotos keturios muziejinių vertybių saugyklos įgyvendinimo alternatyvos nagrinėjant poreikius, geografines lokacijas, valdymo modelį ir atliekant kaštų naudą analizę. Pasirinkta alternatyva statant naują muziejinių vertybių saugyklą Lietuvos liaudies buities muziejaus (toliau – LLBM) teritorijoje, nes saugykla būtų geografiškai ne per daug nutolusi nuo Kauno ir Vilniaus, kuriuose susitelkę didžiausią saugyklų ploto poreikį šiuo metu turintys muziejai. Tuo pačiu būtų išspręsta ir paties LLBM saugyklų ploto trūkumo problema (šiuo metu identifikuotas didžiausias ploto trūkumas – apie 3 tūkst. kv. metrų), saugyklos statybai nebūtų reikalingas valstybės žemės įsigijimas. Lyginant su kitomis Galimybių studijoje nagrinėtomis alternatyvomis pasirinkta alternatyva išsiskiria įgyvendinimo paprastumu, nes būtų vykdomas vienas, o ne keletas atskirų muziejų projektai, kuriems nereikalingi sudėtingi sprendiniai, nes infrastruktūroje pagrįdai būtų orientuojamasi į muziejinių vertybių saugojimo funkcijos užtikrinimą su nedidelėmis papildomomis rezervinės saugyklos, eksponatų karantinavimo, ekspozicinėmis, edukacinėmis veikloms ir mokymams skirtomis patalpomis.

⁵ <https://www.kulturostyrimai.lt/wp-content/uploads/2021/12/Galimybiu-studija-Nacionalines-muziejiniu-vertybiu-saugyklos-poreikio-ir-alternatyvu-analize-2021.pdf>

Atviros centralizuotos saugyklos su kompetencijų centru (toliau – Centralizuota saugykla) užtikrins tinkamas muziejinių vertybių saugojimo, tyrimo, skaitmeninimo ir pristatymo visuomenei sąlygas. Kadangi galimybių studijoje analizuota užsienio šalių praktika rodo, kad naujai statomos muziejų saugyklos dažniausiai plėtojamos kartu su kompetencijų centro funkcijomis, prie naujos saugyklos galėtų būti įkurtas medžio restauravimo centras, kurio veiklai užtikrinti reikiamas kompetencijas turi LLBM dirbantys aukštos kvalifikacijos medžio restauratoriai ir meistrai. Galimybė lankytojams per edukacines veiklas akivaizdžiai pristatyti muziejinių vertybių iš medžio restauravimo procesą bei muziejinių eksponatų saugojimo ypatumus, kurie eiliniam lankytojui įprastai nėra matomi, leistų sukurti papildomus lankytojų srautus LLBM, sudarytų sąlygas visuomenei geriau pažinti paveldo išsaugojimo bei tokių muziejinių veiklų kaip eksponatų priežiūra ar restauravimas specifika. Įgyvendinus projektą pagerėtų trijų nacionalinių ir vieno valstybinio muziejaus darbuotojų, atsakingų už muziejinių vertybių priežiūrą, darbo sąlygos, nes įdiegus pažangias mikroklimato sudarymo priemones ir šiuolaikišką saugyklų įrangą bei tokiu būdu sudarius eksponatų būklės stabilumui reikalingas saugojimo sąlygas, rinkinių kuratoriai daugiau laiko galėtų skirti muziejaus rinkinių tyrimams ar kitoms turinio veikloms, o ne fizinei eksponatų būklės priežiūrai. Centralizuotos saugyklos rezerviniu plotu, prireikus, galėtų naudotis ir daugiau Lietuvos muziejų dėl patogios lokacijos prie magistralės Vilnius-Kaunas, o kompetencijų centro patalpos galėtų būti naudojamos visų Lietuvos muziejų darbuotojų, dirbančių su medžio skulptūros, baldų, namų apyvokos ar kitais mediniais eksponatais mokymams.

Priemonės esminė veikla yra Nr. 1 „Atviros centralizuotos saugyklos su kompetencijų centru steigimas“. Alternatyvų analizė atlikta remiantis efektyvumo principu, remiantis galimybių studijoje pateiktais investicijų duomenimis, pasirinktai alternatyvai papildomai įvertinus maksimalų lėšų dydį pagal Nacionalinio pažangos plano finansines projekcijas. Ekonominės naudos dydis sutampa kiekvienoje alternatyvoje, kadangi pagal efektyvumo principo taikymo logiką visų alternatyvų siekiamo rezultato rodiklio reikšmė turi būti vienoda arba labai panaši. Rezultato rodiklis „Visuomenės dalis, dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjanti pilietinį ir tautinį tapatumą“ yra tiesiogiai nulemiamas numatomo lankytojų skaičiaus (tiek muziejinių vertybių saugyklų, tiek muziejinių ekspozicijų), kas ir yra ekonominės naudos skaičiavimo pagrindas.

Formuojant Pažangos priemonės problemos sprendimo būdą, identifikuotos veiklos bei įvertinti veiklos tipai ir įgyvendinimo būdai (žr. lentelę žemiau).

Veiklos Nr.	Veiklos pavadinimas	Veiklos tipas	Įgyvendinimo būdas
INVESTICIJOS			
1.	Atviros centralizuotos saugyklos su kompetencijų centru steigimas	Investicinė	Planavimas
2.	Muziejinių ekspozicijų atnaujinimas	Investicinė	Planavimas
3.	Istorinės atminties komunikavimas stiprinant visuomenės tapatybę ir atliepian jos poreikius	Komunikacinė	Konkursas/Planavimas

Toliau aprašytos pagal Pažangos priemonę suplanuotos vykdyti veiklos, siekiami pokyčiai, tikslinės grupės ir kita svarbi informacija, pagrindžianti suplanuotų veiklų poreikį.

Veikla Nr. 1 Atviros centralizuotos saugyklos su kompetencijų centru steigimas

Aprašymas

Lietuvos muziejuose saugoma gausi ir vertinga Lietuvos kilnojamojo kultūros paveldo dalis: meno kūriniai, liaudies meno, etnografijos, gamtos ir technikos objektai, istoriniai dokumentai, archeologiniai radiniai. Muziejines vertybes išsaugoti ateities kartoms bei kuo plačiau integruoti į šiuolaikinės visuomenės gyvenimą yra tiesioginė muziejų funkcija. Įvertinus šių dienų realijas, šios funkcijos įgyvendinimas yra komplikotas ir žymiai sudėtingesnis dėl muziejų infrastruktūros ribojimų, muziejų rinkinių gausėjimo, padidėjusio atmosferos, o tuo pačiu ir muziejų aplinkos, užterštumo, vitrinoms ir saugykloms naudojamų netinkamų medžiagų. Visi šie veiksniai paskatina kilnojamojo kultūros vertybių natūralius nykimo, senėjimo bei irimo procesus. Lietuvos muziejuose 2021 m. iš viso buvo saugoma 7,8 mln. eksponatų. Iš jų 29 proc. nacionaliniuose muziejuose, o 34 proc. respublikiniuose muziejuose. Iš viso 4 nacionaliniuose ir 15 respublikinių muziejų saugoma 63 proc. visų Lietuvos muziejų rinkinių. Kasmet Lietuvos muziejuose saugomų eksponatų skaičius didėja apie 2 proc. (2021 m. padidėjo 2 proc. lyginant su 2020 m., 2020 m. padidėjo 1,4 proc., lyginant su 2019 m., 2019 m. skaičius išliko daugmaž nepakitęs, lyginant su 2018 m.,

2018 m. padidėjo 1,9 proc., lyginant su 2017 m.), o nacionalinių ir respublikinių muziejų rinkiniai kasmet padidėja apie 1 proc.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės atlikto valstybinio audito „Ar Muziejų modernizavimo 2007–2015 metų programa vykdoma rezultatyviai“ 2012 m. sausio 16 d. ataskaitoje Nr. VA-P-50-1-1 teigiama, kad didžioji dalis Lietuvos muziejų saugyklų neatitinka joms keliamų techninių ir kokybinių reikalavimų.

Centralizuotose saugyklose bus užtikrinamas sklandus ir nepertraukiamas darbas saugant muziejines vertybes, daugiau dėmesio ir laiko skiriant rinkinių kompleksiniams tyrimams, skaitmeninimui bei eksponatų konservavimo ir restauravimo darbams. Bus sukuriamos sąlygos muziejinių vertybių apsaugai ginkluotų konfliktų ir ekstremalių situacijų atveju. Šis sprendimas išplės galimybes eksponuoti muziejų kolekcijas, kurios paprastai neprieinamos visuomenei, sustiprins komunikaciją, skatinančią refleksiją ir diskusiją su įvairiomis tikslinėmis visuomenės grupėmis. Visuomenė jose galės susipažinti su muziejinių eksponatų saugojimo procesais. Teoriniai ir praktiniai mokymai muziejų ir kitų kultūros paveldą saugančių įstaigų specialistams leis patobulinti vertybių saugojimo praktinius įgūdžius ir pasidalinti gerosios patirties pavyzdžiais. Bus įrengtos erdvės: parodų salė, edukacinės klasės, restauratorių dirbtuvės skatins glaudesnę bendradarbiavimą tarp muziejų - partnerių ir stiprins socialinį bendrabūvį, platesnių visuomenės grupių įsitraukimą į istorinę atmintį aktualizuojančias veiklas.

Tikslinės grupės

- Lietuvos Respublikos gyventojai (gyventojų skaičius 2022 m. sudarė 2.805.998 asmenų, pagal Statistikos departamento duomenis⁶);
- Lietuvos muziejų lankytojai⁷ ir užsienio turistai;
- Muziejų darbuotojai, vykdantys rinkinių priežiūrą (Lietuvos liaudies buities muziejus - 10, Nacionalinio M. K. Čiurlionio muziejus - 6, Lietuvos nacionalinis dailės muziejus - 5, Lietuvos nacionalinis muziejus – 3);
- Mokslininkai, tyrėjai.

Projektų vykdytojai

Lietuvos liaudies buities muziejus

Siekiami rezultatai

Lankytojų skaičiaus padidėjimas;

Lankytojų praleisto laiko padidėjimas;

Naujai pristatomų, eksponuojamų, lankytojams atveriamų muziejinių vertybių padidėjimas.

Finansavimo apimtis

Saugyklos kainos pagrįstumą įvardina atlikta Galimybių studija. Pažymėtina, kad galimas kainos ir su tuo susijusiais medžiagų bei paslaugų pabrangimas gali didėti dėl pasaulinės ekonominės situacijos neapibrėžtumo įtakojančios geopolitinės situacijos, aukštos infliacijos bei centrinių FED⁸ ECB⁹ bankų planuojamų palūkanų normų didinimo.

Finansavimo forma

2021-2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir bendrojo finansavimo lėšos (dotacija);

Valstybės biudžeto lėšų asignavimų paskyrimas (dotacija).

Veikla Nr.2 Muziejinių ekspozicijų atnaujinimas

Aprašymas

Šiandien muziejų misija yra susijusi ne tik su kultūros, istorijos, gamtos ir technikos paveldo vertybių kaupimu, saugojimu, restauravimu bei tyrinėjimu, bet ir siekiu suprantamai, patraukliai, pasitelkiant šiuolaikiškas komunikacijos priemones, pristatyti šias vertybes visuomenei, formuoti žmogaus istorinę,

⁶ Rodiklių duomenų bazė - Oficialiosios statistikos portalas

⁷ 2021 m. Lietuvos muziejuose apsilankė 3 186 401 lankytojai. Tai 12 proc. daugiau nei 2020 m. (2020 m. – 2 837 798, 2019 m. – 5 588 766 lankytojai). Šį skaičių sudaro pavieniai ir organizuoti lankytojai, fondų lankytojai, edukacinių užsiėmimų bei muziejaus organizuojamų renginių lankytojai, dalyviai.

⁸ <https://tradingeconomics.com/country-list/interest-rate?continent=america>

⁹ https://www.dailyfx.com/forex/fundamental/central_bank_watch/2022/06/07/central-bank-watch-boe-ecb-interest-rate-expectations-update-june-7.html

kultūrinę, socialinę patirtį laikantis bendradarbiavimo, socialinės atsakomybės, darnos ir kultūrinio atvirumo principų.

Šios nuostatos spartesnį įgyvendinimą lemia ir nuolat besikeičianti visuomenė, kuri muziejams kelia vis didesnius reikalavimus tikėdamasi šiuolaikiškų ekspozicijų ir parodų, mokymo ir mokymosi aplinkos, aktyvios kultūrinės veiklos, įdomių edukacinių programų bei kitokios komunikacinės strategijos naudojimo pristatant saugomas kultūros vertybes.

Muziejų komunikacija yra išskirtinė tuo, kad ji yra grindžiama autentiškai išsaugoto kultūros paveldo objektais ir mokslinėmis žiniomis apie juos. Šiandien, kuomet muziejų konkurentais yra ne tik kitos kultūros įstaigos, bet ir prekybos centrai, populiarioji kultūra bei visuomenės informavimo priemonės, muziejai susiduria su rimtais iššūkiais ir privalo ieškoti efektyvesnių bei įdomesnių komunikavimo su visuomene formų, o tuo pačiu ir naujų ekspozicijų parengimo bei pateikimo formų.

Įgyvendinant veiklą bus atnaujintos/įrengtos istorinę savimonę formuojančios, visuomenę pažinimo procese dalyvauti skatinančios bei šalies istoriją ir kultūros paveldą reprezentuojančios ekspozicijos:

- atnaujinant ekspozicijas muziejuose bus panaudojamos šiuolaikinių informacinių technologijų teikiamos galimybės, neužgožiant kilnojamųjų kultūros vertybių autentiškumo. Informacinės technologijos bus pasitelkiamos kaip pagalbinių priemonė, praplečianti pateikiamos informacijos prieinamumo bei įtaigumo ribas;
- muziejai kurdami ir įrengdami ekspozicijas bus paskatinti bendradarbiauti su švietimo įstaigomis, mokslininkais, vietos bendruomenėmis, nevyriausybinėmis, asocijuotomis ir verslo organizacijomis;
- ekspozicijų atnaujinimo procese bus vadovaujama muziejų ekspozicijų rengimo esminiais principais (konceptija, teminis planas, dizaino projektas, techninis projektas, darbo projektas);
- bus atsižvelgiama į žmonių, susiduriančių su negalia arba negalios situacijomis poreikius. Ne tik muziejų fizinė infrastruktūra (pastatai, teritorija) privalo atitikti specialius reikalavimus, taikomus žmonių, susiduriančių su negalia arba negalios situacijomis, poreikius siekiant užtikrinti įstaigų prieinamumą, bet ir muziejų informacinė infrastruktūra (kuriamas turinys, teikiamos paslaugos) privalo būti pritaikytos lankytojams, turintiems specialiųjų poreikių.

Šios veiklos pirmajame įgyvendinimo etape bus atlikta analizė, siekiant apibrėžti aktualiausių visuomenei ekspozicijų sąrašą.

Tikslinės grupės

Lietuvos Respublikos gyventojai (gyventojų skaičius 2021 m. sudarė 2.795.680 asmenų, pagal Statistikos departamento duomenis);

Lietuvos muziejų lankytojai¹⁰ ir užsienio turistai.

Projektų vykdytojai

Nacionaliniai ir valstybiniai muziejai, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija.

Siekiami rezultatai

Atnaujintos/įrengtos ne mažiau kaip 12 nacionalinių ir valstybinių muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija, ekspozicijos

Finansavimo apimtis

8.5 mln. Eur

Finansavimo forma

Valstybės biudžeto lėšų asignavimų paskyrimas (dotacija)

Veikla Nr. 3 Istorinės atminties komunikavimas stiprinant visuomenės tapatybę ir atliepiant jos poreikius

Aprašymas

¹⁰ 2021 m. Lietuvos muziejuose apsilankė 3 186 401 lankytojai. Tai 12 proc. daugiau nei 2020 m. (2020 m. – 2 837 798, 2019 m. – 5 588 766 lankytojai). Šį skaičių sudaro pavieniai ir organizuoti lankytojai, fondų lankytojai, edukacinių užsiėmimų bei muziejaus organizuojamų renginių lankytojai, dalyviai.

Žinių apie etninę kultūrą, nematerialų kultūros paveldą šiuolaikinėje visuomenėje trūkumas, visuomenės menkas domėjimasis istorinėmis realijomis ir jų teisingas suvokimas dabarties kontekste gali būti sprendžiamas ir stiprinamas parenkant tinkamus išteklius, sklaidos ir komunikacijos priemones, kurios ne tik mažintų stereotipinį istorinės atminties suvokimą, bet per įtrauktį, gebėjimų, sąmoningumo, refleksijos skatinimą, inovatyvių pažinimo įrankių diegimą paverstų atmintį gyvąja tradicija, užtikrintų jos perdavimą tarp kartų. Komunikacija apie istorinę atmintį turėtų vykti dabarties kontekste t.y. atmintį visuomenė turėtų suvokti ne tik per muziejinę realiją, bet kaip į gyvą dabarties reiškinių. Pavyzdžiui, komunikuojame ne apie tai, kaip nematerialus paveldas atsimenamas, bet apie tai, kaip jis realiai veikia šių dienų kultūroje. Nematerialus paveldas yra dabarties socialinis reiškiny. Įgyvendinant šios veiklos projektus komunikacinės priemonės ir medijos turės būti parenkamos pagal auditorijos poelgius ir informacinę elgseną.

Svarbu paminėti regiono įtaką formuojant tapatumo reikšmę. Regionas apima didelę teritoriją, todėl skirtingų miestų, rajonų tapatumą formuojantys objektai gali būti skirtingi. Tačiau kiekvienas regionas turi ir bendrų tapatumo elementų (pvz., tam tikro istorinio laikotarpio tematika ir pan.). Bendruomenės įtraukiamos remiantis tuo, kad krašto istorija yra dinamiška, sudėtinga ir prieštaringa, nes skirtingos žmonių grupės formuoja savo istorijos sampratą ir siekia pateikti savo versiją kaip tikriausią ar teisingiausią. Žmonės su krašto istorija sieja ne tik žinios, bet ir asmeninė ar kolektyvinė atmintis, emocijos (teigiamos ar neigiamos), nostalgija, tapatybės priklausymo (ar atskirties) jausmas.

Atliktų tyrimų duomenys rodo, kad siekdamas įgyvendinti Tarptautinės bibliotekų asociacijų ir institucijų federacijos (angl. International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA ir UNESCO rekomendacijas populiarinti krašto istorijos dokumentus bibliotekos taiko įvairias priemones ir formas. Tačiau tradicinės viešinimo formos neatitinka laikmečio aktualijų ir visuomenės poreikių, o krašto istorinės atminties pristatymas nėra patrauklus skirtingoms kultūros paslaugų vartotojų grupėms. Siekiant aktualinti krašto istoriją ir įtraukti vietos bendruomenes turi būti pasitelkiamos inovatyvios formos (mobiliesios programėlės, papildytosios realybės žaidimai, kiti kompiuteriniai informaciniai ir (ar) edukaciniai žaidimai, filmukai, virtualūs turai, video istorijos ir kt.).

Nematerialus paveldas visuomenėje veikia per bendruomenes, kurios yra produkto ar paslaugos gamintojos/teikėjos. Šie produktai ir paslaugos suaktualinti ir tinkamai pateikti šiuolaikinei visuomenei gali ne tik stiprinti tautinę tapatybę, bet rasti įvairių antrinio panaudojimo būdų. Iš kitos pusės, pačios paveldo bendruomenės bus sustiprintos, įgis verslumo įgūdžių ir atsiras palankesnės nematerialaus kultūros paveldo išteklių perdavimo tarp kartų, jų sklaidos nacionaliniu mastu galimybės. Valstybės mastu bus siekiama teikti paskatas bendradarbiauti ir įsitraukti, lyderiauti, ieškant palankiausių partnerystės formų.

Veiklos apimtyje numatoma įgyvendinti šiuos veiksmus:

- 1) Istorinės atminties komunikacija panaudojant nematerialų kultūros paveldą kaip resursą, kurio apimtyje realizuojami projektai sieks:
 - suderinti autentiką, tradiciją, inovatyvias sklaidos formas, kurti paskatas lyderystei ir verslumui;
 - aktualizuoti istorinę atmintį dabarties kontekste tiksliai parenkant komunikacines priemones pagal tikslinę grupę, skatinant jų refleksiją;
 - stiprinti bendruomenes, kurios jau praktikuoja nematerialų paveldą galimybes jį skleisti ir puoselėti, padės jį praktikuoti kaip gyvąją tradiciją, tinkamai parenkant auditorijas, komunikacijos priemones;
 - ieškoti tarpsektorinių sąsajų ir raiškos būdų komunikuojant istorinės atminties temomis (sąveika tarp kultūros paveldo, turizmo ir švietimo).
- 2) Lietuvos Sąjūdžio palikimo aktualizavimas šiuolaikinėje visuomenėje. Šio veiksmo apimtyje bus vykdoma programa, kuri apims:
 - Savivaldybių gyventojų bendruomenių įtraukimą ir telkimą renkant vertingus dokumentus, įrašus, liudijimus ir kitą reikšmingą medžiagą, skirtą atgaivinti ir išsaugoti Lietuvos Sąjūdžio istorinę atmintį;
 - inovatyvių priemonių turinio kūrimui, įprasminimui, saugojimui ir komunikavimui parengimą, siekiant užtikrinti jo perdavimą ateities kartoms;
 - suinteresuotų grupių įsitraukimą, siekiant dalintis patirtimi ir pasirenkant įtaigiausius būdus komunikuoti visuomenei apie Lietuvos Sąjūdį;
 - komunikacinės kampanijos įgyvendinimą.

Tikslinės grupės

- savivaldybės;
- savivaldybių gyventojų bendruomenės;
- nematerialaus kultūros paveldo bendruomenės;
- atminties institucijos;
- įvairios visuomenės grupės.

Projektų vykdytojai

- Viešieji ir privatūs subjektai, nevyriausybines organizacijos, įsteigtos kaip juridiniai asmenys Lietuvos Respublikoje;
- Apskričių viešosios bibliotekos.

Siekiami rezultatai

- Finansuota ne mažiau 30 istorinės atminties komunikavimo renginių/projektų aktualizuojančių nematerialaus kultūros paveldo išteklius (vieno renginio/projekto vidutinė vertė – 30 000 Eur);
- Finansuota Lietuvos Sąjūdžio palikimo komunikacinė aktualizavimo kampanija.

Finansavimo apimtis

1,5 mln. Eur.

Finansavimo forma

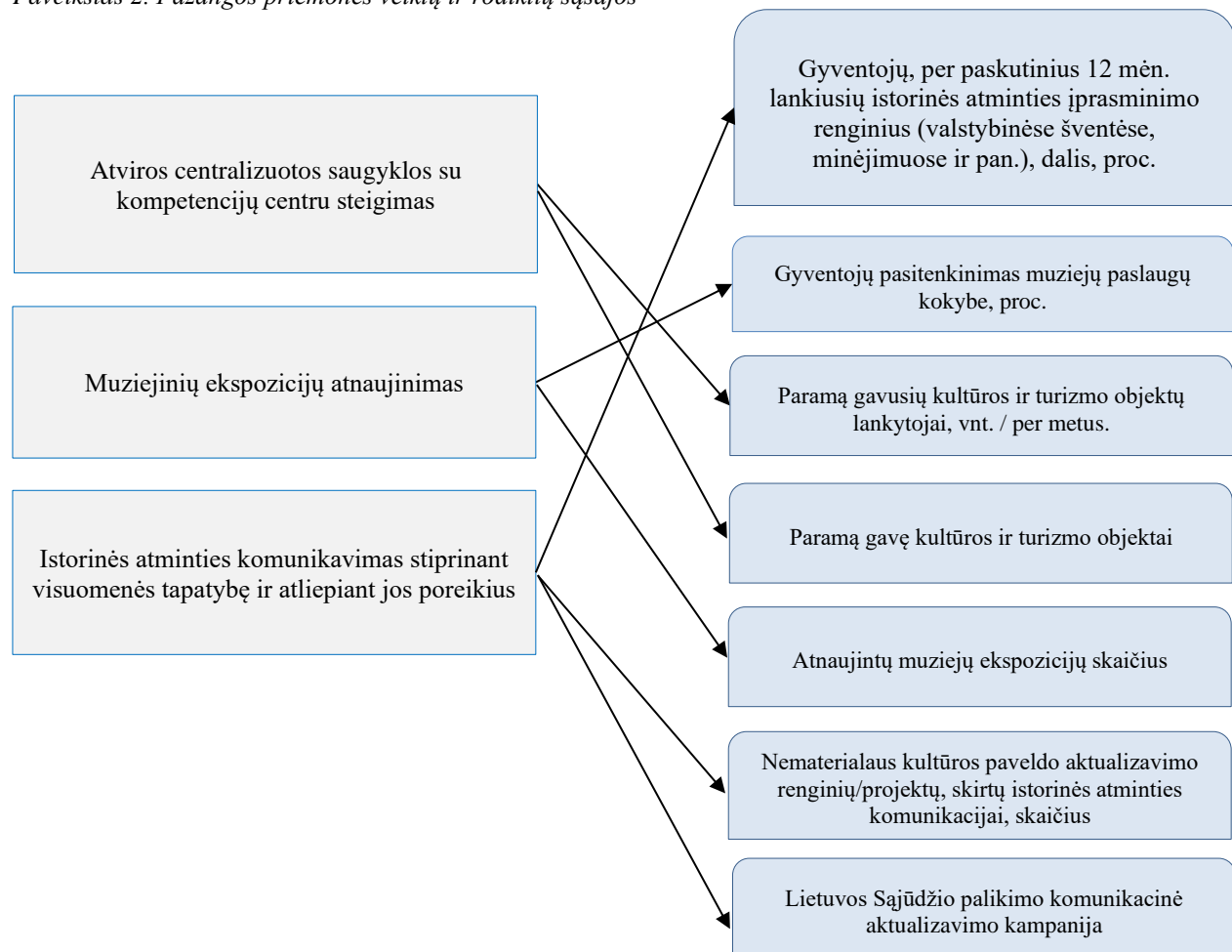
Valstybės biudžeto lėšų asignavimų paskyrimas (dotacija)

Remiantis Galimybių studija ir įvertinus visų veiklų pagrįstumą, formuluojame alternatyvų pasirinkimą. Formuluojant alternatyvas, atsižvelgta į tai, kad teisės aktų nuostatos gali būti keičiamos.

Lentelė 1. Alternatyvų schema ir palyginimas apimant visas veiklas, taikant 114 000 metinį lankytojų skaičių investicinei veiklai Nr.1 "Atvira centralizuota saugykla su kompetencijų centru"

ALTERNATYVA NR.1	ALTERNATYVA NR.2	ALTERNATYVA NR.3	ALTERNATYVA NR.4
Investicinė veikla			
„Muziejinių ekspozicijų atnaujinimas“ 8 500 000 Eur.			
Komunikacinė veikla			
„Istorinės atminties komunikavimas stiprinant visuomenės tapatybę ir atliepiant jos poreikius“ 1 500 000 Eur.			
Investicinė veikla „Atviros centralizuotos saugyklos su kompetencijų centru steigimas“ Atsižvelgiant į Galimybių studiją per individualios saugyklos modelį 43 440 000 Eur 114 000 metinis lankytojų skaičius	Investicinė veikla „Atviros centralizuotos saugyklos su kompetencijų centru steigimas“ Atsižvelgiant į Galimybių studiją per Centralizuotos saugyklos modelį 35 000 000 Eur 114 000 metinis lankytojų skaičius	Investicinė veikla „Atviros centralizuotos saugyklos su kompetencijų centru steigimas“ Atsižvelgiant į Galimybių studiją per Atviros centralizuotos saugyklos modelį su kompetencijų centru 30 000 000 Eur 114 000 metinis lankytojų skaičius	Investicinė veikla „Atviros centralizuotos saugyklos su kompetencijų centru steigimas“ Atsižvelgiant į Galimybių studiją per Kompleksinės saugyklos su kompetencijų centru modelį 37 330 000 Eur 114 000 metinis lankytojų skaičius
Viso: 53 440 000 Eur	Viso: 45 000 000 Eur	Viso: 40 000 000 Eur	Viso: 47 330 000 Eur

Paveikslas 2. Pažangos priemonės veiklų ir rodiklių sąsajos

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių pagal 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Kultūros ir kūrybingumo plėtros programą

Pažangos priemonės veiksmais prisidedama prie horizontaliųjų principų įgyvendinimo. Istorinės atminties paveldas yra svarbi dedamoji siekiant darnaus vystymosi tikslų. Tvariai naudojami ir atsakingai tvarkomi istorinės atminties objektai gali tiesiogiai prisidėti prie žaliosios ekonomikos skatinimo, klimato kaitos mažinimo. Veikloje Nr. 1 „Atviros centralizuotos saugyklos su kompetencijų centru steigimas“ numatyta tikslinė investicija, kuri tiesiogiai prisidės prie klimato kaitos tikslų. Darnaus vystymosi principą taip pat numatoma realizuoti priemonės veiklomis skatinant mokslinius tyrimus, studijas, mokymų ir istorinės atminties pažintinių renginių metu kelti sąmoningumą apie kultūros išteklių sąsają su darnaus vystymosi tikslais.

Lygių galimybių visiems horizontalusis principas bus įgyvendinamas siekiant atsižvelgti į asmenų su negalia, skirtingų amžiaus grupių, tautinių mažumų ir kitų grupių poreikius. Veiklomis:

Atviros centralizuotos saugyklos su kompetencijų centru steigimas, Muziejinių ekspozicijų atnaujinimas, Istorinės atminties komunikavimas stiprinant visuomenės tapatybę ir atliepian jos poreikius bus prisidedama prie kultūros turinio prieinamumo didinimo, siekiant mažinti atskirtį tarp išvardintų asmenų grupių ir didinti kultūros bei meno sklaidą.

ANTRASIS SKIRSNIS
PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS GERIAUSIOS ALTERNATYVOS
PASIRINKIMAS

Alternatyvos palyginimas atliekamas sąnaudų ir naudos analizės metodu (SNA), siekiant įvertinti ir pagrįsti socialinį-ekonominių priemonės alternatyvų poveikį.

Alternatyvos palyginimas atliekamas naudojant skaičiuoklę, viešai paskelbtą adresu:

https://www.ppplietuva.lt/lt/docview/?file=%2Fdocuments%2Ffiles%2FPriemoniu+skaičiuokle_v1_0_20210211.xlsm

Socialinės-ekonominės naudos skaičiavimo prielaidos yra apibūdintos priemonės skaičiuoklės darbalapyje „Prielaidos“ alternatyvos atskiram laikotarpiui. Prielaidos suformuotos, remiantis konversijos koeficientų apskaičiavimo ir socialinio ekonominio poveikio (naudos / žalos) vertinimo metodika patvirtinta Viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus 2019 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. 2019/8-1, Tyrimų ir analizės kultūros sektoriaus istoriniais duomenimis pasitelkiamais aktualiais duomenų šaltiniais. Priemonės finansinių išteklių panaudojimo skaičiavimai atlikti taikant sąnaudų ir naudos analizės (toliau - SNA) metodą. Analizė daryta remiantis KM turima informacija, remiantis projektų vykdytojų parengtais investiciniais projektais, viešai prieinama statistine informacija.

Skaičiavimuose naudoti šie poveikio komponentai:

1. Laiko ir piniginių sąnaudų sutaupymai;
2. Pasiryžimas sumokėti už 1 val. apsilankymą kultūros objekte, jei įtraukiamos tik laiko sąnaudos ir TPES (kelionės sąnaudų metodas): vietinis lankytojas, regioninis lankytojas, nacionalinis lankytojas, užsienio lankytojas ir pėsčiomis atvykstantis vietinis lankytojas;
3. Darbuotojų darbo laiko sutaupymas, nukreipiant jį alternatyvios produktyvios veiklos vykdymui.

Dėl lankytojų skaičius:

Metinis lankytojų skaičius Muziejinių vertybių saugykloje yra numatytas įvertinus dabartinių lankytojų skaičių netoliese esančiuose kultūros objektuose, laikantis prielaidos, kad šie lankytojai skirs laiką apsilankymui ir naujai įrengtoje saugykloje. Pakartotinai įvertinus investicijų laikotarpį, 2028 metais numatytas lankytojų srautas yra patikslintas bei sutampa su lankytojų srautu, numatytu 2029 metais (114 000 lankytojų kasmet).

Nurodytas lankytojų srautas yra metinis lankytojų srautas (kiekvienais kalendoriniais metais nuo 2029 iki 2043 numatomas metinis lankytojų skaičius yra 114 000 lankytojų).

Dėl Muziejinių vertybių saugyklos ekonominio pagrįstumo:

Remiantis Plėtros programos pažangos priemonės formavimo ir pagrindimo rekomendacijomis (22 psl.), geriausios alternatyvos ENIS turi būti daugiau už 1, t. y. ekonominė nauda turi viršyti išlaidas, o alternatyvos gali būti formuojamos iš veiklų tipų ar jų derinių (14 psl.). Kitaip tariant, reikalavimas, kad ekonominė nauda viršytų išlaidas, nėra taikomas veiklos lygmeniu.

Veiklos „Atviros centralizuotos saugyklos su kompetencijų centru steigimas“ pagrindinis tikslas yra tinkamai saugoti nuolat didėjantį muziejinių vertybių skaičių. Tinkamo muziejinių vertybių saugojimo proceso sukuriama ekonominė nauda nėra išmatuojama šiuo metu parengtais ekonominės naudos komponentais kultūros sektoriui, kadangi tinkamo saugojimo dėka savaime lankytojų skaičius nepasikeičia. Pažangos priemonės rengėjas veiklos apimtyje numatė papildomus aktyvius veiksmus, skirtus atverti tinkamai saugomas muziejines vertybes pažinimui (įskaitant patį tinkamo saugojimo proceso pažinimą, kaip numatyta aprašo pagrindime), šie pastarieji veiksmai ir sukuria papildomus lankytojų srautus, tačiau pagrindinė ekonominė nauda nėra kiekybiškai įvertinama pagal prieinamus ekonominės naudos komponentus.

Atsižvelgiant į Galimybių studijoje¹¹ pateiktą informaciją (skyrius 2.7.1., psl. 58): „Pagrindinė sukuriama muziejinių vertybių saugyklų nauda (nepriklausomai nuo siūlomos alternatyvos) yra muziejinių vertybių išsaugojimas ilgalaikėje perspektyvoje. Tačiau, muziejinių vertybių išsaugojimo skaičiavimai turi būti

¹¹ <https://www.kulturostyrimai.lt/wp-content/uploads/2021/12/Galimybiu-studija-Nacionalines-muziejiiniu-vertybiu-saugyklos-poreikio-ir-alternatyvu-analize-2021.pdf>

paremti restauravimo ir kitų ekspertų sudaryta metodologija. Šiuo metu tokia metodologija neegzistuoja, o jos sudarymas yra itin kompleksiškas, nes turi būti įvertinta ir finansiškai išreikšta ne tik muziejinių vertybių nuvertėjimo grėsmė bet ir jų vertės augimas.“

Dėl veiklos „Atviros centralizuotos saugyklos su kompetencijų centru steigimas“ palaikymo sąnaudų:

Numatytas lėšų poreikis atitinka veiklos praktiką, kuri jau yra suformuota, rengiant kitas suderintas ir patvirtintas pažangos priemonės (pvz., pažangos priemonė Nr. 05-002-01-07-07 „Skatinti duomenų prieinamumą ir pakartotinį naudojimą“, pažangos priemonė Nr. 05-002-01-07-08 „Kurti technologinius sprendimus ir įrankius, leidžiančius saugiai ir patogiai naudotis paslaugomis“, pažangos priemonė Nr. 08-001-04-01-03 „Investicijos į kultūros išteklių skaitmeninimą ir prieinamumą“).

Priemonės apimtyje yra daroma prielaida, kad infrastruktūros būklės palaikymui bus skiriama 6 % investicinių veiklų įgyvendinimui numatytos sumos nuo sekančių metų po investicijų patyrimo, įvertinus šiuos viešai prieinamus duomenų šaltinius:

- remiantis Plėtros programos pažangos priemonės formavimo ir pagrindimo rekomendacijomis (psl. 18, 23), „... Suprantama, kad priemonės lygmeniui būdingas didesnis neapibrėžtumo laipsnis nei projektų lygmeniui, todėl atliekant priemonių analizę įprastai bus taikoma daugiau vidutinių (tipinių) dydžių ir prielaidų nei vertinant investicinius projektus ...“, bei „... Suprantama, kad planuojant veiklos ir priežiūros išlaidų bei pajamų pokyčius dėl priemonės įgyvendinimo dažnai nebus įmanoma tiksliai jų nustatyti. ...“

- https://www.plantservices.com/assets/wp_downloads/pdf/110912-Life-Cycle-Engineering-budgeting-maintenance.pdf

Dokumente yra paaiškinama, kad infrastruktūros būklės biudžeto sudarymui svarbus yra pradinis investicijų dydis (kitais tariant, turto klasė ir pobūdis), tačiau nėra svarbus ekonominės veiklos sektorius. Taip pat nurodoma, kad infrastruktūros būklės palaikymui gali būti numatomi įvairūs dydžiai, susieti su investicijų dydžiu (nuo 1 iki 8%);

- https://www.hpw.qld.gov.au/_data/assets/pdf_file/0020/3278/mmfbmb.pdf

Dokumente paaiškinama, kad minimalus dydis infrastruktūros būklės palaikymui yra 1 % nuo investicijų vertės, tačiau šis dydis gali būti didesnis, jeigu apima, pvz., sudėtingus objektus,

- <https://limblecmms.com/blog/equipment-maintenance/>

Dokumente paaiškinamos skirtingos strategijos, kurių pagrindu gali būti formuojamas infrastruktūros būklės palaikymui skiriamas biudžetas. Priemonės veiklų vykdytojas numato taikyti prevencinį arba sąlyginį infrastruktūros būklės palaikymą,

- <http://www.cidb.org.za/wp-content/uploads/2021/07/Infrastructure-Maintenance-Budgeting-Guideline.pdf>.

Dokumente pateikiamos rekomenduojamos reikšmės atskiriems ekonominės veiklos sektoriams (svyravimo ribos yra nuo 2% iki 15%, viešiesiems pastatams – nuo 4% iki 6%),

- <http://www.open.edu/openlearncreate/mod/oucontent/view.php?id=13237§ion=1.6.2>

Dokumente paaiškinami ir akcentuojami skirtumai tarp turto klasių infrastruktūros būklės palaikymo išlaidų požiūriu sveikatos apsaugos sektoriuje, tai yra sveikatos apsaugos sektoriuje pastatams infrastruktūros būklės palaikymui siūloma skirti iki 2 % investicijų vertės, kitiems statiniams ir aptarnavimui – iki 4%, o įrangai – iki 6 %.

- atskiroms informacinėms sistemoms gali būti skiriama iki 20 % nuo reikalingų investicijų į EAIS (Elektroninio archyvo informacinės sistemos) modernizavimą sumos priežiūrai ir reguliariam techninių priemonių ir licencijų atnaujinimui. Elektroninio archyvo informacinės sistemos techninis aprašymas (specifikacija) yra viešai prieinama adresu:

https://registrai.lt/management/object_files/get_object_file/10992/3/2356 (psl. 30; jei vartotojas pirmą kartą lankosi puslapyje www.registrai.lt, paspaudus pateiktą nuorodą, atidaromas puslapis <https://registrai.lt/login>. Šiame puslapyje vartotojui reikėtų uždėti varnelę „Sutinku su licencijos sąlygomis“, paspausti mygtuką „Duomenų peržiūra“ bei dar kartą paspausti pateiktą nuorodą)

Naudojant skaičiuoklę apskaičiuota alternatyva palyginamojo rodiklio (ekonominio naudos ir išlaidų santykio) reikšmė:

Lentelė 2. Alternatyvų palyginimas pagal ekonominės naudos ir išlaidų santykio (ENIS) reikšmes

Alternatyva	Alternatyvos pavadinimas	Ekonominės naudos ir išlaidų santykis (ENIS)
Alternatyva 1	Istorinės atminties turinio, formų ir komunikacijos aktualizavimo skatinimas (individualios saugyklos)	2,63
Alternatyva 2	Istorinės atminties turinio, formų ir komunikacijos aktualizavimo skatinimas (centralizuota saugykla)	3,10
Alternatyva 3	Istorinės atminties turinio, formų ir komunikacijos aktualizavimo skatinimas (centralizuota saugykla su kompetencijų centru)	3,46
Alternatyva 4	Istorinės atminties turinio, formų ir komunikacijos aktualizavimo skatinimas (kompleksinės saugyklos su kompetencijų centru)	2,85

Naudojant skaičiuoklę apskaičiuotas Alternatyvų poveikis viešiesiems finansams:

Lentelė 3. Alternatyvos 1 poveikis viešiesiems finansams

Kodas	Viešųjų finansų srautas	Grynoji dabartinė vertė	Reali vertė
S.	Investicijų, reinvesticijų ir grynasis veiklos srautas (be PVM)	62 618 023	83 390 413
T.	Privataus ir NVO sektoriaus grynasis veiklos srautas (be PVM)	0	0
U.	PVM dalis, sumokėta privataus ir NVO sektoriaus	0	0
	POVEIKIS VIEŠIESIEMS FINANSAMS	-62 618 023	-83 390 413

Lentelė 4. Alternatyvos 2 poveikis viešiesiems finansams

Kodas	Viešųjų finansų srautas	Grynoji dabartinė vertė	Reali vertė
S.	Investicijų, reinvesticijų ir grynasis veiklos srautas (be PVM)	53 031 981	70 545 455
T.	Privataus ir NVO sektoriaus grynasis veiklos srautas (be PVM)	0	0
U.	PVM dalis, sumokėta privataus ir NVO sektoriaus	0	0
	POVEIKIS VIEŠIESIEMS FINANSAMS	-53 031 981	-70 545 455

Lentelė 5. Alternatyvos 3 poveikis viešiesiems finansams

Kodas	Viešųjų finansų srautas	Grynoji dabartinė vertė	Reali vertė
S.	Investicijų, reinvesticijų ir grynasis veiklos srautas (be PVM)	47 426 124	63 024 793
T.	Privataus ir NVO sektoriaus grynasis veiklos srautas (be PVM)	0	0
U.	PVM dalis, sumokėta privataus ir NVO sektoriaus	0	0
	POVEIKIS VIEŠIESIEMS FINANSAMS	-47 426 124	-63 024 793

Lentelė 6. Alternatyvos 4 poveikis viešiesiems finansams

Kodas	Viešųjų finansų srautas	Grynoji dabartinė vertė	Reali vertė
S.	Investicijų, reinvesticijų ir grynasis veiklos srautas (be PVM)	57 565 744	76 551 074
T.	Privataus ir NVO sektoriaus grynasis veiklos srautas (be PVM)	0	0
U.	PVM dalis, sumokėta privataus ir NVO sektoriaus	0	0
	POVEIKIS VIEŠIESIEMS FINANSAMS	-57 565 744	-76 551 074

Apibendrinant, galima teigti, kad **geriausia alternatyva**, kurios pagalba siekiama pašalinti priežastis arba jų neigiamą įtaką, lemiančią problemos atsiradimą, yra **III alternatyva**. Ši alternatyva atrinkta remiantis SNA rezultatais bei generuojama didžiausia nauda visuomenei. Pažymėtina, kad įgyvendinus šią alternatyvą bus:

- Pasiektas rezultato „Gyventojų, per paskutinius 12 mėn. lankusių istorinės atminties įprasminimo renginius (valstybinėse šventėse, minėjimuose ir pan.), dalis, proc.“ didžiausias asmenų skaičius;
- Pasiektas rezultato „Gyventojų pasitenkinimas muziejų paslaugų kokybe, proc.“ didžiausias kiekis;
- Pasiektas rezultato „Paramą gavusių kultūros ir turizmo objektų lankytojai, vnt. / per metus.“ suplanuotas skaičius.

Šios alternatyvos veiklų įgyvendinimo atveju numatoma užtikrinti sklandų ir nepertraukiamą darbą saugant muziejines vertybes, daugiau dėmesio ir laiko skiriant rinkinių kompleksiniams tyrimams, skaitmeninimui bei eksponatų konservavimo ir restauravimo darbams. Alternatyva išplės galimybes eksponuoti muziejų kolekcijas, kurios paprastai neprieinamos visuomenei, sustiprins komunikaciją, skatinančią refleksiją ir diskusiją su įvairiomis tikslinėmis visuomenės grupėmis. Taip pat, skatins glaudesnę bendradarbiavimą tarp muziejų - partnerių ir stiprins socialinį bendrabūvį, platesnių visuomenės grupių įsitraukimą į istorinę atmintį aktualizuojančias veiklas. Pasirinkta alternatyva tinkamiausiai įgyvendins ir pasieks darnaus vystymosi, energetinio efektyvumo bei inovatyvių technologijų įdiegimo standartus.

—